

УДК 378.014.6:004

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/49-1-40>

Іванна КОЖУШАНА,
orcid.org/0000-0001-8400-7477

*студентка IV курсу
Інституту гуманітарних і соціальних наук
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) ivanna.kozhushana.dk.2018@lpnu.ua*

Наталія ВОВК,
orcid.org/0000-0002-2470-7188

*кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності
Національного університету «Львівська політехніка»
(Львів, Україна) Nataliia.S.Vovk@lpnu.ua*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВПРАЦІ ЗІ СТЕЙКХОЛДЕРАМИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

У статті охарактеризовано основні аспекти використання різноманітних засобів для інформаційного забезпечення співпраці зі стейкхолдерами закладів вищої освіти. Метою статті є розроблення засобів інформаційного забезпечення співпраці випускових кафедр закладів вищої освіти із стейкхолдерами. Дослідження проводилося на основі аналізу сучасного стану інформаційного забезпечення такої співпраці кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка» в рамках удосконалення освітньої програми «Соціальні комунікації та інформаційна діяльність» спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Автори розглянули сучасний стан вивчення проблеми, зокрема, проаналізували основні підходи до визначення складових системи забезпечення якості вищої освіти у сучасних реаліях, визначили роль керівництва закладів вищої освіти, випускових кафедр та зовнішніх і внутрішніх стейкхолдерів у цій системі. В результаті дослідження визначено основні проблеми інформаційного забезпечення співпраці із стейкхолдерами, наприклад: «завантаженість» наявної форми опису дисципліни; незрозумілість критеріїв оцінювання освітньої програми, за якими проводиться збір відгуків від стейкхолдерів; велике урізноманітнення форм рецензій на освітні програми та робочі навчальні програми; бюрократизація процесів документування навчального процесу у закладах вищої освіти. У статті запропоновано шляхи подолання зазначених проблем. Зокрема, автори зробили концептуальну модель інформаційного забезпечення співпраці із стейкхолдерами для кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Львівської політехніки, де кінцевими засобами такої кооперації є: шаблони відповідних документів, анкети для стейкхолдерів, портфоліо освітніх компонент. Частина таких засобів уже активно використовується для удосконалення зазначеної освітньої програми.

Ключові слова: якість вищої освіти, освітня програма, стейкхолдери, інформаційне забезпечення.

Ivanna KOZHUSHANA,
orcid.org/0000-0001-8400-7477

*4th year student
Institute of Humanities and Social Sciences of Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) ivanna.kozhushana.dk.2018@lpnu.ua*

Nataliia VOVK,
orcid.org/0000-0002-2470-7188

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor at the Department of Social Communication and Information Activity
Lviv Polytechnic National University
(Lviv, Ukraine) Nataliia.S.Vovk@lpnu.ua*

INFORMATION PROVISION OF COOPERATION WITH HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS STAKEHOLDERS AS A TOOL FOR EDUCATIONAL PROGRAMMES IMPROVEMENT

In the article, the basic aspects of the use of various facilities are described for the informative providing of collaboration with stakeholders of higher education institutions. The purpose of the article is to develop means of information support for the cooperation of graduating departments of higher education institutions with stakeholders.

The study was conducted on the basis of analysis of the current state of information support of such cooperation of the Department of Social Communications and Information Activities of the National University «Lviv Polytechnic» in improving the educational program «Social Communications and Information Activities» specialty 029 «Information, Library and Archival Affairs». The authors reviewed the current state of the problem, in particular, analyzed the main approaches to determining the components of higher education quality assurance in modern realities, identified the role of management of higher education institutions, graduate departments and external and internal stakeholders in this system. The study identified the main problems of information support for cooperation with stakeholders, for example: "load" of the existing form of description of the discipline; unclear criteria for evaluating the educational program, which are used to collect feedback from stakeholders; a wide variety of forms of reviewing educational programs and working curricula; bureaucratization of the processes of documenting the educational process in higher education institutions. The article suggests ways to overcome these problems. In particular, the authors developed a conceptual model of information support for cooperation with stakeholders for the Department of Social Communications and Information Activities of Lviv Polytechnic, In particular, the authors developed a conceptual model of information support for cooperation with stakeholders for the Department of Social Communications and Information Activities of Lviv Polytechnic, where the ultimate means of such cooperation are: templates of relevant documents, questionnaires for stakeholders, portfolio of educational components. Some of these tools are already actively used to improve this educational program.

Key words: quality of higher education, educational program, stakeholders, information support.

Постановка проблеми. Забезпечення якості вищої освіти є вимогою сучасності, який став наслідком прийняття ключових принципів Болонської декларації та набув незаперечного пріоритету для академічної спільноти і державної освітньої політики країн Європи. З часу заснування Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти – НАЗЯВО (2015 р.) нового значення в українській освіті набули такі поняття як: якість вищої освіти (ВО), студентоцентричний підхід, стейкхолдери. Серед стратегічних цілей НАЗЯВО є «моніторинг та аналіз результатів діяльності закладів вищої освіти щодо забезпечення якості освіти». Виконання цієї цілі є пріоритетним завданням не лише Національного агентства, а й закладів вищої освіти (випускових кафедр), як ключових системних одиниць у процесі забезпечення якості ВО. У закладах вищої освіти (ЗВО) розпочався новий етап розвитку співпраці із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами, де одним із ключових напрямів є документаційне та

інформаційне забезпечення. Отже, проблема розробки механізмів і засобів інформаційного забезпечення співпраці покладається на ЗВО в цілому, та на випускові кафедри, зокрема.

Аналіз досліджень. Забезпечення якості вищої освіти є довгим і постійним процесом, який налічує багато складових та є актуальним і у дослідженнях сучасних науковців. Зокрема, такі питання розглянуто у працях М. Євтуха, О. Ревенка та Т. Ревенка, Л. Калашнікова, С. Брітейн та О. Лібера, В. Корнєшука, Н. Кононець та інші.

Мета статті – розроблення засобів інформаційного забезпечення співпраці випускових кафедр закладів вищої освіти із стейкхолдерами.

Виклад основного матеріалу. Вища освіта є важелем змін, як особистісних, так і глобальних. Якісна освіта несе із собою мотивацію для студента, перспективи в інтелектуальному розвитку, можливості вносити зміни у розвиток суспільства у всіх його галузях (Євтух, 2008: 72). Якісна вища освіта – це комплекс кваліфікованих знань і нави-

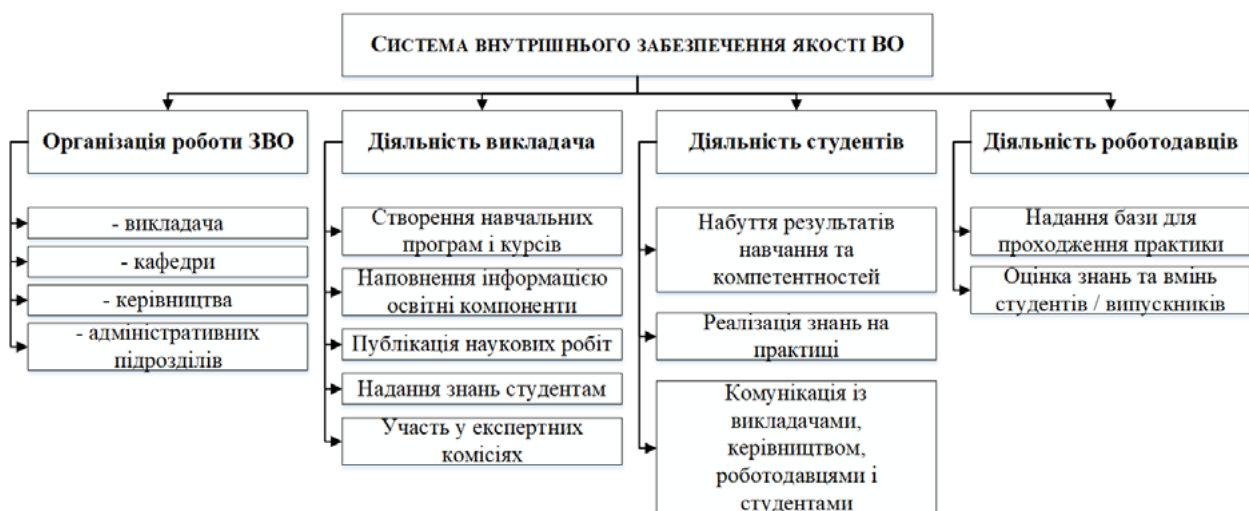

Рис. 1. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

чок, які кожна особа може застосувати у практиці. При цьому важливим чинником є здатність інформації, що викладається у ЗВО, змінюватись, зважаючи на теперішні потреби.

Стейкхолдерами (Корнєшук, 2020: 128) називають осіб, які зацікавлені у діяльності організації, вони можуть залежати або впливати на неї. Зовнішніми стейкхолдерами ЗВО є: держава та її регіональні органи влади, роботодавці, абітурієнти та їх батьки, освітні установи, що знаходяться поблизу цього ЗВО та інші партнери. Серед внутрішніх стейкхолдерів є студенти та їх батьків, науково-педагогічні працівники, навчально-допоміжний і адміністративно-управлінський персонал.

Вдале інформаційне забезпечення діяльності ЗВО прямо впливає на реалізацію наукового та освітнього потенціалів (Калашнікова, 2005: 63). Серед стейкхолдерів інформація про ЗВО та освітні програми поширюється на офіційних веб-сайтах, що надає закладу освіти можливість публікувати новини й інші дані вчасно. Веб-сайт є головним центром комунікації і надання інформаційних послуг університету. Він повинен бути наповненим дійсно корисною, зрозумілою, важливою та достовірною інформацією. Також офіційний сайт є ланкою політики прозорості (Кислюк, 2011: 162), тобто всі процедури та особливості навчання повинні бути доступні для ознайомлення.

Ресурсом керування освітньою діяльністю, та одним із наявних елементів інформаційного забезпечення є віртуальне навчальне середовище (Britain, Liber, 2004). Таке інформаційне середовище повинно містити усю лекційну, семінарську та практичну інформацію про спеціальності, засоби для відправки на оцінення виконаних робіт та засіб контролю виконання завдань та коментування, а також можливість комунікації із виклада-

чами (Кононець, 2018: 40). Ознаками результативного ВНС (Britain, Liber, 2004) є: вхід і діяльність з будь-якого пристрою з наявним Інтернетом та незалежно від місця, захищені логіни і паролі, розподіл студентів за групами, наявність інтерактивного навчання, вільна комунікація із студентами, наявність у викладачів функцій для проведення контролю, передачі та взаємообміну знаннями.

Попри теоретичні напрацювання у цьому аспекті, кожен ЗВО спрямовує свою практичну діяльність у різних напрямках, керуючись чинними нормативними документами в галузі забезпечення якості вищої освіти (як загальнодержавними, так і внутрішньо університетськими) (Пелешин, Вовк, 2017: 323). Дослідження проведено на основі кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка». На рисунку 2 представлено розподіл відповідальності щодо внутрішнього забезпечення якості освіти між підрозділами цього університету, як одного із провідних ЗВО України.

Варто відзначити постійний аналіз керівництвом Університету ефективності системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти з метою удосконалення освітніх послуг. Для виконання стратегічних напрямів керівництвом і працівники ЗВО активно залучають стейкхолдерів. Спільними напрацюваннями були написана та затверджена база внутрішніх стандартів забезпечення якості освітньої діяльності та вищої освіти, яку поділяють на такі групи: «Формування освітніх програм та навчальних планів, їх моніторинг та періодичний перегляд»; «Студентоцентроване навчання»; «Формування контингенту студентів, оцінювання, визнання результатів навчання та атестація сту-

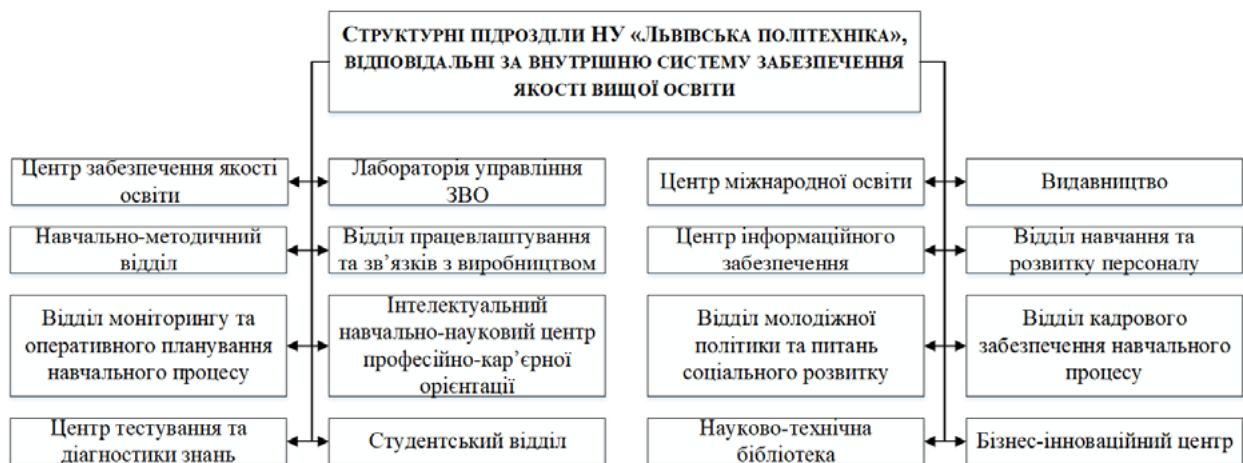

Рис. 2. Розподіл відповідальності між підрозділами Національного університету «Львівська політехніка» у контексті внутрішнього забезпечення якості освіти

Відгуки про Львівську політехніку

Навігація
Додати вміст -

Додати вміст Зауваження та пропозиції щодо освітньої програми: створити

Зауваження та пропозиції щодо освітньої програми: створити

Title *

Пропозиція до освітньої програми «Соціальні комунікації та інформаційна діяльність»

Найменування освітньої програми *

Соціальні комунікації та інформаційна діяльність

ПІБ гаранта освітньої програми *

Комова Марія Василівна

Корпоративна електронна адреса гаранта освітньої програми *

maria.v.komova@rpu.ua

Код та найменування галузі знань *

Культура і мистецтво

Код та найменування спеціальності *

Рис. 3. Вигляд форми «Зауваження та пропозиції щодо освітньої програми»

дентів»; «Кадрове забезпечення освітньої діяльності»; «Навчальні та інформаційні ресурси»; «Інформаційний менеджмент».

Особливу увагу у розробці методів інформаційного забезпечення співпраці із стейкхолдерами у Львівській політехніці приділяють випускові кафедри, зокрема кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності (далі – СКІД), яка надає освітні послуги за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» (Вовк, Пелешин, 2018: 133).

Основними стейкхолдерами кафедри СКІД визначено студентів та випускників, викладачів, роботодавців. Здобувачі освіти беруть участь у формуванні освітніх програм, матеріального забезпечення, дозвілля, наукової просвіти. Їх думка враховується в результаті опитувань та анкетувань. Викладачі, як внутрішні стейкхолдери, безпосередньо задіяні в освітньому процесі. За систему забезпечення якості на кафедрі відповідає заступ-

ник з навчально-методичної роботи, який разом із завідувачем кафедри опрацьовує завдання, сценарії можливих подій та структуру заходів для удосконалення якості освітньої діяльності.

Роботодавці кафедри СКІД на постійній основі беруть участь у процесі надання освітніх послуг. Активну допомогу в редакції освітніх програм та тем бакалаврських і магістерських робіт надають представники відділу кадрів Департаменту освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації, Департаменту адміністративних послуг, Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка», відділу маркетингу Львівської політехніки.

Щодо наявного інформаційного забезпечення описаної співпраці, то стейкхолдери кафедри СКІД мають можливість подати зауваження та пропозиції щодо освітньої програми на офіційному сайті Національного університету «Львівська політехніка». У формі потрібно зазначити

Таблиця 1

Наявні проблеми інформаційного забезпечення співпраці із стейкхолдерами кафедри СКІД НУ «Львівська політехніка» та шляхи їх подолання

Проблема	Фокус-група стейкхолдерів	Шляхи вирішення
«Завантаженість» чинної форми опису дисципліни	Науково-педагогічні працівники; студенти; абітурієнти та їх батьки.	Розроблення портфоліо дисципліни
Незрозумілість критеріїв оцінювання ОП, за якими проводиться збір відгуків у формі «Зауваження та пропозиції щодо освітньої програми»	Роботодавці, науково-педагогічні працівники	Розроблення анкет для збору відгуків саме про ОП «Соціальні комунікації та інформаційна діяльність»
Велике урізноманітнення форм рецензій на ОП та робочі навчальні програми	Роботодавці	Уніфікація шаблонів рецензій на освітні програми та робочі навчальні програми
Бюрократизація процесів документування навчального процесу	Науково-педагогічні працівники, члени НМК	Розроблення робочих навчальних програм та протоколів НМК

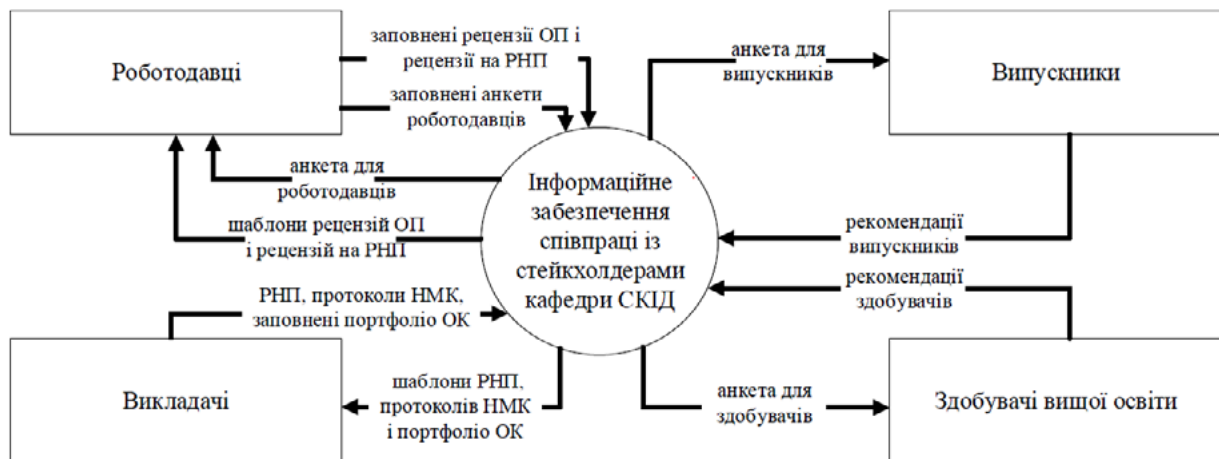

Рис. 4. Контекстна діаграма реалізації інформаційного забезпечення співпраці зі стейкхолдерами ЗВО

категорію стейкхолдера та заповнити один, декілька чи всі критерії.

У віртуальному навчальному середовищі студенти кафедри СКІД мають можливість пройти опитування, щоб анонімно висловити свої думки та пропозиції щодо дисциплін та викладачів.

В результаті аналізу наявних проблем інформаційного забезпечення співпраці зі стейкхолдерами кафедри СКІД НУ «Львівська політехніка» запропоновано шляхи їх подолання (табл. 1). Головна ціль подолання таких проблем – інформаційне забезпечення співпраці зі стейкхолдерами.

Для досягнення головної цілі, її розділено на такі підцілі:

- 1) інформаційне забезпечення співпраці із викладачами;
- 2) збір пропозицій здобувачів вищої освіти та випускників;
- 3) інформаційне забезпечення співпраці із роботодавцями.

Для наочного представлення потоку даних та інформації розроблено контекстну діаграму, яка наочно демонструє потоки вхідних і вихідних даних у процесі реалізації інформаційного забезпечення такої співпраці з основними групами стейкхолдерів: роботодавцями, випускниками, викладачами та здобувачами ВО.

Для отримання рекомендацій Випускникам, Здобувачам вищої освіти та Роботодавцям вирішено надати анкети для випускників, здобувачів і роботодавців відповідно. Такі анкети розроблені на платформі Moodle (для студентів), на платформі Survio (для випускників) та на платформі Jotform (для роботодавців).

Окрім того для роботодавців доцільно розробити шаблони рецензій на освітні програми та на робочі навчальні програми. У таких шабло-

нах частина інформації (назва ОП, спеціальності, освітнього рівня, розділів рецензії) буде постійною, а частина – змінною, і рецензенти зможуть вносити відповідні відомості.

Для налагодження інформаційного забезпечення співпраці між гарантом ОП, завідувачем кафедри і науково-педагогічним складом доцільно розробити шаблони робочих навчальних програм, протоколів науково-методичної комісії спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Для налагодження співпраці у трикутнику «гарант – викладач – студент» розроблено портфолію освітніх компонент (рис. 6). Представлене портфолію не є прототипом силабусу освітніх компонент, оскільки за нашими дослідженнями виявлено, що класичний силабус сприйнято студентами як надто «завантажений документ». А запропонований варіант є яскравим, досить

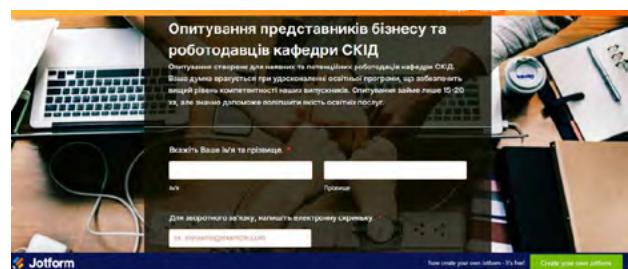
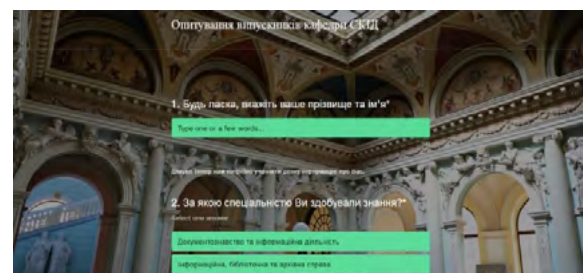

Рис. 5. Вигляд анкет для випускників та роботодавців

інформативним і сучасним. Такі варіанти портфоліо доцільно використовувати, перш за все, для популяризації вибіркового освітніх компонентів.

Рис. 6. Портфоліо дисциплін кафедри СКІД НУ «Львівська політехніка»

Запропоновані портфоліо містять лого кафедри і основну інформацію про дисципліну (семестр, ПІБ викладача, методи та критерії оцінювання, короткий зміст курсу та результати навчання). Заплановано такі портфоліо використовувати і для популяризації освітньої програми у соціальних мережах.

Висновки. Підсумовуючи зазначене вище, можемо констатувати, що питання співпраці закладів вищої освіти із стейкхолдерами лежить в площині не лише адміністративного управління університетом, а перш за все – випускової кафедри. Для налагодження інформаційного забезпечення співпраці із зовнішніми та внутрішніми стейкхолдерами ЗВО повинні використовувати різні засоби. Але при цьому методи використання цих засобів можуть бути спільними – опитування, заповнення шаблонів документів, популяризація ОП та окремих освітніх компонент тощо.

Дослідження, проведене на основі аналізу наявного інформаційного забезпечення такої співпраці кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка», показало недостатність використання наявних форм співробітництва. Для подолання наявних перешкод, зокрема нерозумінням роботодавцями та інших стейкхолдерів суті критеріїв оцінювання ОП, за якими проводиться збір відгуків, «завантаженість» чинної форми опису дисципліни, велике урізноманітнення форм рецензій на ОП та робочі навчальні програми запропоновано ряд засобів. Частина з них (опитування для різних фокус-груп, портфоліо освітніх компонент) вже розроблено і запроваджено до активного використання. В подальших дослідженнях буде розглянуто результати використання запропонованих засобів для інформаційного забезпечення співпраці ЗВО із стейкхолдерами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Britain S. & Liber O. A framework for the pedagogic evaluation of online learning environments. 2004. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00696234/document> (дата звернення: 18.03.2022)
2. Вовк Н.С., Пелешишин А.М. Спеціальність «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»: проблеми та перспективи розвитку. *Інформація, комунікація, суспільство 2018*: матеріали VII Міжнародної наукової конференції ІКС-2018 матеріали VI Міжнародної наукової конференції ІКС-2017. Львів, 2018. С. 133–134.
3. Євтух М.Б. Забезпечення якості вищої освіти – важлива умова інноваційного розвитку держави і суспільства. *Педагогіка і психологія*. Київ, 2008. № 1. С. 70–74.
4. Калашнікова Л. В. Інтернет-сайти вищих навчальних закладів як інноваційні канали комунікацій в умовах формування інформаційного суспільства України : дис. ... канд. соціол. наук: 22.00.04. Харків, 2005. 175 с.
5. Кислюк К. В. Спеціальне документознавство. Модульний курс. Київ, 2011. 192 с.
6. Кононець Н.В. Роль інформаційно-освітнього середовища закладу вищої освіти при ресурсноорієнтованому навчанні студентів у вищій школі. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. Харків, 2018. № 51. С. 31–45.
7. Корнєшук В. В. Співробітництво зі стейкхолдерами як передумова якості вищої освіти. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Миколаїв, 2020. № 1. С. 127–132.
8. Пелешишин А.М., Вовк Н.С. Стандарт вищої освіти: модель фахівця з інформаційної діяльності в суспільстві знань. *Інформація, комунікація, суспільство 2017*: матеріали VI Міжнародної наукової конференції ІКС-2017. Львів, 2017. С. 323–324.

REFERENCES

1. Britain S. & Liber O. A framework for the pedagogic evaluation of online learning environments. 2004. URL: <https://hal.archives-ouvertes.fr/hal-00696234/document> (date of application: 18.03.2022)
2. Vovk N.S., Peleshchyshyn A.M. Spetsialnist «Informatsiina, bibliotechna ta arkhivna sprava»: problemy ta perspektyvy rozvytku. [Specialty "Information, Library and Archival Affairs": problems and prospects]. *Information, communication, society 2018: materials of the VII International Scientific Conference ICS-2018*. P. 133-134 [in Ukrainian].
3. Ievtukh M.B. Zabezpechennia yakosti vyshchoi osvity – vazhlyva umova innovatsiinoho rozvytku derzhavy i suspilstva. [Ensuring the quality of higher education is an important condition for the innovative development of the state and society] *Pedagogy and psychology*. Kyiv, 2008. № 1. P.70–74 [in Ukrainian].
4. Kalashnikova L. V. Internet-saity vyshchikh navchalnykh zakladiv yak innovatsiini kanaly komunikatsii v umovakh formuvannia informatsiinoho suspilstva Ukrainy [Internet sites of higher educational institutions as innovative channels of communication in the formation of the information society of Ukrainian: dissertation ... PhD in Sociological Sciences: 22.00.04. Kharkiv, 2005. 175 p. [in Ukrainian]
5. Kysliuk K. V. Spetsialne dokumentoznavstvo. Modulnyi kurs [Special documentation. Modular course]. Kyiv, 2011. 192 p. [in Ukrainian]
6. Kononets N.V. Rol informatsiino-osvitnoho seredovyshcha zakladu vyshchoi osvity pry resursnooriientovanomu navchanni studentiv u vyshchii shkoli [The role of information and educational environment of higher education institution in resource-oriented education of students in higher education]. *Means of educational and research*. Kharkiv, 2018. № 51. 31-45 c. [in Ukrainian]
7. Korneshchuk V. V. Spivrobotnytstvo zi steikholderamy yak peredumova yakosti vyshchoi osvity [ooperation with stakeholders as a prerequisite for the quality of higher education]. Scientific Bulletin of the Nikolaev National University named after V.O. Sukhomlinsky. Pedagogical sciences. Mykolaiv, 2020. № 1. P. 127-132. [in Ukrainian]
8. Peleshchyshyn A.M., Vovk N.S. Standart vyshchoi osvity: model fakhivtsia z informatsiinoi diialnosti v suspilstvi znan [Higher education standard: the model of a specialist in information activities in the knowledge society]. *Information, communication, society 2017: materials of the VII International Scientific Conference ICS-2017*. P. 323-324. [in Ukrainian]